

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 306/2011-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. augusta 2011 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou H., spol. s r. o., B., konajúcou prostredníctvom advokáta Mgr. J. H., vedené pod sp. zn. Rvp 1640/2011, Rvp 1646/2011 a Rvp 1650/2011, vo veci namietaného porušenia jej práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 CoE 19/2011 z 25. februára 2011, sp. zn. 9 CoE 4/2011 z 31. januára 2011 a sp. zn. 9 CoE 25/2011 z 31. januára 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 1640/2011, sp. zn. Rvp 1646/2011 a sp. zn. Rvp 1650/2011 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1640/2011.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 4. a 6. júla 2011 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uzneseniami Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 CoE 19/2011 z 25. februára 2011, sp. zn. 9 CoE 4/2011 z 31. januára 2011 a sp. zn. 9 CoE 25/2011 z 31. januára 2011 (ďalej len „napadnuté uznesenia“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá *inter alia* poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmlúv o úvere uzavretých v auguste 2007 a v apríli až máji 2008 poskytla sťažovateľka viacerým fyzickým osobám úvery vo výške 331,94 € a 464,71 €, ktoré spolu s ďalšími poplatkami boli dlžníci povinní vrátiť v 10 až 12 mesačných splátkach. Keďže dlžníci neuhradili niekoľko po sebe idúcich splátok, dostali sa do omeškania so splácaním úveru, čím sa tento stal v zmysle podmienok úveru okamžite splatným. Sťažovateľka opakovane vyzvala dlžníkov na úhradu úveru. Keďže dlžníci neuhradili dlžné čiastky, začala sťažovateľka rozhodcovské konanie pred rozhodcovským súdom zriadeným v súlade s rozhodcovskou dohodou uzavretou medzi sťažovateľkou a dlžníkmi. Rozhodcovské konanie skončilo vydaním nálezov rozhodcovského súdu, ktoré majú povahu exekučného titulu.

2.1 Vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1640/2011 bola 7. marca 2009 spísaná pred súdnym exekútorom zápisnica (alebo návrh) na vykonanie exekúcie. Súdny exekútor následne na základe poverenia udeleného Okresným súdom Námestovo (ďalej len „okresný súd“) 7. apríla 2009 začal nútený výkon rozhodnutia, t. j. exekúciu. Okresný súd z vlastného podnetu *ex officio* bez akéhokoľvek dokazovania či predchádzajúcej výzvy uznesením

sp. zn. 5 Er 138/2009 z 8. apríla 2010 exekúciu zastavil. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 CoE 19/2011 z 25. februára 2011 tak, že potvrdil uznesenie okresného súdu ako vecne a právne správne.

2.2 Vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1646/2011 bola 17. februára 2009 spísaná pred súdnym exekútorom zápisnica (alebo návrh) na vykonanie exekúcie. Súdny exekútor následne na základe poverenia udeleného okresným súdom 16. marca 2009 začal nútený výkon rozhodnutia, t. j. exekúciu. Okresný súd z vlastného podnetu *ex officio* bez akéhokoľvek dokazovania, či predchádzajúcej výzvy uznesením sp. zn. 6 Er 86/2009 z 23. augusta 2010 exekúciu zastavil. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 9 CoE 4/2011 z 31. januára 2011 tak, že potvrdil uznesenie okresného súdu ako vecne a právne správne.

2.3 Vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1650/2011 bola 6. septembra 2008 spísaná pred súdnym exekútorom zápisnica (alebo návrh) na vykonanie exekúcie. Súdny exekútor následne na základe poverenia udeleného okresným súdom 22. októbra 2008 začal nútený výkon rozhodnutia, t. j. exekúciu. Okresný súd z vlastného podnetu *ex officio* bez akéhokoľvek dokazovania či predchádzajúcej výzvy uznesením sp. zn. 4 Er 2783/2008 z 19. marca 2010 exekúciu zastavil. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 9 CoE 25/2011 z 31. januára 2011 tak, že potvrdil uznesenie okresného súdu ako vecne a právne správne.

3. Podľa názoru sťažovateľky napadnutými uzneseniami krajského súdu boli porušené jej práva vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru v príčinnej súvislosti s právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Krajský súd napadnutými uzneseniami potvrdil uznesenia prvostupňových súdov o neprípustnosti exekúcie a jej zastavení z dôvodu, že exekúciu nemožno vykonať na základe predloženého rozhodcovského nálezu. Rozhodcovský nález totiž zaväzoval dlžníka, a teda povinného na plnenie právom nedovolené. Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že krajský súd označenými uzneseniami porušil právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na ochranu

majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Sťažovateľka v sťažnosti podrobne uviedla skutočnosti, ktoré podľa jej názoru mali spôsobiť porušenie jej práv. Sťažovateľka poukázala na to, že okresný súd tým, že vydal poverenie súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie, vyvolal u sťažovateľky legitímne očakávanie vykonania exekúcie voči majetku dlžníka, a tým ochranu jej majetku. Následne však okresný súd z vlastného podnetu, t. j. bez podnetu exekútora, sťažovateľky alebo povinného, začal konanie o zastavenie exekúcie, pričom pred začatím tohto konania neposkytol možnosť účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k začatiu konania o zastavení exekúcie. Tým podľa sťažovateľky bola porušená rovnosť strán. Sťažovateľka tiež namietala vykonanie dokazovania, ku ktorému došlo z vlastného podnetu bez znalosti vôle strán, keď im nebol daný priestor na vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom a ani možnosť navrhnúť nové dôkazy. Sťažovateľka na podporu svojich tvrdení interpretovala čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, poukázala aj na konkrétne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu.

4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal nález ktorým vysloví, že napadnutými uzneseniami krajského súdu bolo porušené jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, napadnuté uznesenia zruší a prizná sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

7. Ústavný súd je v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný petitom sťažnosti (návrhom na rozhodnutie) a môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Spoločné prerokovanie vecí

8. Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevylučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa už začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

9. S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1640/2011, sp. zn. Rvp 1646/2011 a sp. zn. Rvp 1650/2011 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

Namietané porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

10. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený

skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

12. Podľa § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne upravuje Exekučný poriadok, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne daný. Z uvedeného je potrebné vyvodiť záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex officio skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Krajský súd sa stotožnil s názorom okresného súdu, že v prejednávaných veciach rozhodcovský rozsudok priznával sťažovateľke zákonom nedovolené plnenie. Je preto ústavne akceptovateľný právny názor krajského súdu, že ak neexistuje také rozhodnutie (v posudzovaných prípadoch rozhodcovský rozsudok), ktoré by bolo spôsobilé byť v celom rozsahu vykonateľným exekučným titulom, exekúcia je neprípustná, čo je dôvod na zastavenie exekučného konania.

Ústavný súd taktiež poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku z 27. januára 1997 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo/164/1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že *„súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“*

Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutými uzneseniami krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodov, ktorými v sťažnosti argumentuje, pretože už z povahy veci vyplýva, že v takýchto prípadoch rozhodne súd aj bez vyjadrenia účastníkov konania a aplikácia takých požiadaviek spravodlivého procesu, ako je kontradiktórnosť či rovnosť zbraní, potom neprichádza do úvahy. Krajský súd ako súd odvolací teda napadnutými uzneseniami poskytol náležitú ochranu sťažovateľkiným právam a postupoval správne, ak napadnuté rozhodnutia súdov prvého stupňa, ktoré boli vydané v súlade s príslušnými ustanoveniami Exekučného poriadku, potvrdil.

Napadnutými uzneseniami krajský súd len interpretoval a aplikoval relevantné ustanovenia zákonov. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania tak nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

13. S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a na odôvodnenie napadnutých rozhodnutí krajského súdu (ale aj okresného súdu), ako aj s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

Namietané porušenie práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

14. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu *každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravid užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.*

15. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje za potrebné upriamiť pozornosť na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocené princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Keďže v posudzovanom prípade porušenie (procesného) práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami krajského súdu ústavný súd nezistil, bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky aj v časti namietajúcej porušenie jej práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu (hmotnoprávneho charakteru) odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

16. Ústavný súd navyše po preskúmaní napadnutých uznesení krajského súdu v spojení s uzneseniami súdov prvého stupňa dospel k záveru, že z odôvodnenia napadnutých uznesení krajského súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že nimi došlo k zásahu do práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V prípade sťažovateľky nebola zistená príčinná súvislosť medzi napadnutými uzneseniami krajského súdu a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažností na ďalšie konanie. Všeobecné súdy svojim postupom aplikovali zákony podľa ich obsahu (v danom prípade predovšetkým ustanovenia Exekučného poriadku) a rozhodovali v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom. Ústavný súd preto rozhodol aj v tejto časti sťažnosti tak, ako je uvedené vyššie.

17. Keďže došlo k odmietnutiu sťažností v celom rozsahu, ústavný súd sa už nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky (návrh na zrušenie sťažnosťou napadnutých uznesení, priznanie primeraného finančného zadost'učinenia a náhrady trov právneho zastúpenia), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2011